

Věc C-218/24**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

21. března 2024

Předkládající soud:

Juzgado de lo Mercantil n.º 4 de Madrid (Španělsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

8. března 2024

Žalobkyně:

Felicísima

Žalovaná:Iberia Líneas Aéreas de España, Sociedad Anónima Operadora,
Sociedad Unipersonal**Předmět původního řízení**

„Montrealská úmluva – Zavazadlo – Domácí zvířata a zvířata v zájmovém chovu“

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu – Článek 267 SFEU – Odpovědnost dopravců za ztrátu zavazadla podaného k přepravě – Vymezení pojmu ‚zavazadlo‘ – Určení meze náhrady“

Předběžná otázka

Musí být čl. 17 odst. 2 Úmluvy o sjednocení některých pravidel pro mezinárodní leteckou dopravu, uzavřené v Montrealu dne 28. května 1999, podepsané Evropským společenstvím dne 9. prosince 1999 a schválené jménem Evropského

společenství rozhodnutím Rady 2001/539/ES ze dne 5. dubna 2001, ve spojení s čl. 22 odst. 2 téže Úmluvy, vykládán v tom smyslu, že vylučuje z použití této Úmluvy domácí zvířata a zvířata v zájmovém chovu označovaná jako „zavazadla“, ať již podaná k přepravě či nikoli?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

SFEU: články 13 a 267

Rozhodnutí Rady 2001/539 ze dne 5. dubna 2001 o uzavření Úmluvy o sjednocení některých pravidel pro mezinárodní leteckou dopravu (Montrealská úmluva) Evropským společenstvím

Jednací řád Soudního dvora

Rozsudky SDEU: C-344/04 (bod 36), C-549/07 (bod 28), C-63/09 (bod 17), C-532/18 (bod 29) a C-86/19 (výrok)

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Código Civil (občanský zákoník): čl. 333a odst. 1

Ley 17/2021, de 15 de diciembre, de modificación del Código Civil, la Ley Hipotecaria y la Ley de Enjuiciamiento Civil, sobre el régimen jurídico de los animales (zákon č. 17/2021 ze dne 15. prosince 2021, kterým se mění občanský zákoník, zákon o hypotékách a občanský soudní řád, pokud jde o právní režim zvířat)

Ley 7/2023, de 28 de marzo, de protección de los derechos y el bienestar de los animales (zákon č. 7/2023 ze dne 28. března 2023 o ochraně práv a dobrých životních podmínek zvířat)

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 Žalobkyně a její matka mají ve společném vlastnictví fenu.
- 2 Žalobkyně nabyla letenky na trasu Buenos Aires (Argentina) – Barcelona (Španělsko) (lety IB6856 a IB800) dne 22. října 2019 s přiletem do Barcelony dne 23. října 2019.
- 3 Fena musela vzhledem ke svým rozměrům a své hmotnosti cestovat v zavazadlovém prostoru ve zvláštních normalizovaných boxech či schránkách. Žalobkyně podala přepravní box s fenou k přepravě za účelem jeho přemístění do zavazadlového prostoru letadla, avšak nepředložila zvláštní prohlášení o významu jeho dodání.

- 4 Fena se dostala ven z přepravního boxu a pobíhala po okolí letiště, aniž se letecké společnosti podařilo ji zadržet.
- 5 Dne 22. října 2021 byla podána žaloba k Juzgado Decano de Madrid (smírčí soud v Madridu, Španělsko), která byla přijata k projednání dne 5. září 2022.

Hlavní argumenty účastnic původního řízení

- 6 Žalobkyně se domáhá náhrady ve výši 5 000 eur z titulu nemajetkové újmy způsobené ztrátou feny, jejíž byla majitelkou, k níž došlo na letišti v Ezeiza-Buenos Aires (Argentina) dne 22. října 2019 na letecké trase Buenos Aires-Barcelona.
- 7 Žalovaná připouští ztrátu feny i právo žalobkyně na náhradu, avšak v mezích stanovených v čl. 22 odst. 2 Úmluvy o sjednocení některých pravidel pro mezinárodní leteckou dopravu uzavřené v Montrealu dne 28. května 1999 (dále jen „Montrealská úmluva“).
- 8 Soud má pochybnosti o tom, zda výraz „zavazadlo podané k přepravě“ vylučuje domácí zvířata a zvířata v zájmovém chovu, jež cestují společně s cestujícími, a zda v souvislosti s tím vylučuje, aby byla mez náhrady, která je stanovena v čl. 22 odst. 2 pro případy zničení, ztráty, poškození nebo zpoždění dodávky, použita na domácí zvířata a zvířata v zájmovém chovu.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 9 Vyvstává pochybnost, zda musí být čl. 17 odst. 2 Montrealské úmluvy ve spojení s čl. 22 odst. 2 téže Úmluvy vykládán v tom smyslu, že jsou z jeho působnosti vyloučena domácí zvířata a zvířata v zájmovém chovu označovaná jako „zavazadla“, ať již podaná k přepravě či nikoli.
- 10 Montrealská úmluva neobsahuje žádnou definici pojmu „zavazadlo“, který je ve slovníku Španělské královské akademie definován jako „soubor předmětů převážených v souvislosti s cestováním“.
- 11 V rozsudcích Soudního dvora Evropské unie, v nichž byl podán výklad čl. 17 odst. 2 Montrealské úmluvy ve spojení s čl. 22 odst. 2 téže Úmluvy, se tento výklad týkal situací, v nichž zavazadlo tvořilo pouhý „soubor předmětů“. V tomto smyslu se jedná o rozsudky SDEU ze dne 9. července 2020, věc C-86/19, a ze dne 6. května 2010, věc C-63/09.
- 12 Zvířata jsou však živými tvory. Článek 13 SFEU je označuje za „vnímající bytosti“.
- 13 Článek 333a odst. 1 španělského občanského zákoníku definuje zvířata jako „živé, vnímající bytosti“, na něž se použije právní režim pro majetek a předměty pouze

v míře, v níž je slučitelný s jejich povahou nebo s ustanoveními upravujícími jejich ochranu.

- 14 V bodě II preambule zákona č. 17/2021 se uvádí, že „v souvislosti s obsahem současného článku 333, podle něhož jsou ‚veškeré předměty, jež mohou být přivlastněny, považovány za movitý či nemovitý majetek‘, je třeba upřesnit, že zvířata jsou živé, vnímající bytosti, což nevylučuje, že se na ně za určitých okolností podpůrně použije právní režim pro majetek či předměty. Právnímu režimu pro majetek či předměty proto zvířata podléhají pouze částečně, a sice v rozsahu, v němž neexistují právní ustanovení, jejichž konkrétním účelem je upravit právní vztahy, do nichž mohou být zapojena zvířata, a za předpokladu, že je tento právní režim pro majetek slučitelný s jejich povahou živé, vnímající bytosti a se všemi právními ustanoveními určenými k jejich ochraně. V naší společnosti je obecně možné si zvířata přivlastnit a obchodovat s nimi. S výhradou této možnosti musí být vztah mezi osobou a zvířetem (bez ohledu na to, zda jde o zvíře v zájmovém chovu, zvíře domácí či divoče žijící) upraven s ohledem na skutečnost, že se jedná o vnímající bytosti, takže při výkonu práv a oprávnění ke zvířatům je nutné zajistit dobré životní podmínky zvířat a jejich ochranu a zamezit týrání, zanedbání či krutému nebo zbytečnému usmrcování“.
- 15 V bodě I preambule zákona č. 7/2023 o ochraně práv a dobrých životních podmínek zvířat se uvádí: „pojem ‚dobré životní podmínky zvířat‘, který Světová organizace pro zdraví zvířat definuje jako ‚fyzický a duševní stav zvířete ve vztahu k podmínkám, v nichž žije a zemře‘, se velmi často objevuje ve vnitrostátních i mezinárodních právních předpisech; např. výše uvedený článek 13 Smlouvy o fungování Evropské unie stanoví, že ‚[p]ři stanovování a provádění politik Unie v oblastech zemědělství, rybolovu, dopravy, vnitřního trhu, výzkumu a technologického rozvoje a vesmíru‘ musí být zohledněna skutečnost, že zvířata jsou vnímající bytosti, zatímco občanský zákoník stanoví, že majitel, držitel či nositel jakýchkoli jiných práv ke zvířeti je povinen brát při výkonu svých práv ke zvířeti i svých povinností péče ohled na jeho povahu vnímajícího tvora a na jeho dobré životní podmínky, v souladu s charakteristikami jednotlivých druhů a omezeními, jež se jich týkají, jakož i v souladu s ostatními platnými právními ustanoveními“.
- 16 Také na úrovni Evropské unie byly v souvislosti s povahou vnímajících tvorů, která je vlastní zvířatům, přijaty mnohé právní předpisy na ochranu zvířat. Například v rámci Evropské úmluvy o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely byla přijata směrnice Rady 98/58/ES ze dne 20. července 1998 o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely. V rámci Evropské úmluvy o ochraně jatečných zvířat byla přijata směrnice Rady 93/119/ES ze dne 22. prosince 1993 o ochraně zvířat při porážení nebo usmrcování. V rámci Evropské úmluvy na ochranu obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely.

- 17 Na mezinárodní úrovni přijala Mezinárodní liga za zvířecí práva spolu s členskými národními ligami na 30. Schůzce k právům zvířat, konané v Londýně ve dnech 21.-23. září 1977, Všeobecnou deklaraci zvířecích práv. Tuto deklaraci, kterou dne 15. října 1978 prohlásila Mezinárodní liga spolu s národními ligami a fyzickými osobami sdruženými v těchto ligách, schválila Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) a následně Organizace spojených národů (OSN).
- 18 Skutečnost, že zvířata jsou živými, vnímajícími tvory, znamená, že jsou ke svým majitelům vázána citovými vazbami, a proto znamená ztráta zvířete psychickou zátěž, kterou obecně nelze srovnat s psychickou zátěží způsobenou ztrátou pouhého souboru předmětů, což vede předkládající soud k názoru, že podle všeho nelze porovnávat ani mez náhrady.
- 19 Psychické zátěži způsobené touto ztrátou nelze předejít předložením „zvláštního prohlášení o významu“, neboť toto prohlášení se týká hmotné hodnoty majetku. Montrealská úmluva neobsahuje sice žádnou definici pojmu „zvláštní prohlášení o významu“, avšak to, že je tento pojem omezen na hmotnou hodnotu obsahu zavazadla, lze odvodit ze skutečnosti, že dopravce může prokázat, že deklarovaná částka je „vyšší než skutečný zájem odesílatele na dodání nákladu do místa určení“ (čl. 22 odst. 2 druhý pododstavec Montrealské úmluvy). Odkaz na „skutečný zájem“ se podle všeho týká hmotné hodnoty majetku, bez ohledu na to, zda tato hmotná hodnota představuje tržní či jinou hodnotu. I zvláštní prohlášení o významu ostatně podléhá mezím náhrady, neboť letecké společnosti mohou v rámci tohoto prohlášení odpovídajícím způsobem prověřit obsah zavazadla.
- 20 Jak je uvedeno ve třetím bodě preambule Montrealské úmluvy, smluvní státy uznávají „význam zajištění ochrany zájmů spotřebitelů v mezinárodní letecké dopravě a nutnost zajištění spravedlivých náhrad na základě principu odškodnění“, přičemž usilují rovněž o „dosažení spravedlivého vyvážení zájmů“. Předkládající soud má za to, že náhrada založená na právním režimu, který klade ztrátu živého, vnímajícího tvora na roveň ztrátě souboru předmětů, by mohla být nespravedlivá.

Ze všech výše uvedených důvodů má tento soud pochybnosti, zda zvířata v zájmovém chovu a domácí zvířata spadají do pojmu „zavazadlo [podané k přepravě či nikoli]“, který je stanoven v čl. 17 odst. 2 Montrealské úmluvy, a potažmo, zda má být na spor v původním řízení použita mez náhrady, která je stanovena v čl. 22 odst. 2 téže Úmluvy.